

**ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
Γ' ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΔΕΥΤΕΡΑ 11 ΙΟΥΝΙΟΥ 2018
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:
ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ**

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Πλάτωνος Πολιτεία 519c-520a

Ἡμέτερον δὴ ἔργον, ἦν δ' ἐγώ, τῶν οἰκιστῶν τάς τε βελτίστας φύσεις ἀναγκάσαι ἀφικέσθαι πρὸς τὸ μάθημα ὃ ἐν τῷ πρόσθεν ἔφαμεν εἶναι μέγιστον, ἰδεῖν τε τὸ ἀγαθὸν καὶ ἀναβῆναι ἐκείνην τὴν ἀνάβασιν, καὶ ἐπειδὴ ἀναβάντες ἰκανῶς ἴδωσι, μὴ ἐπιτρέπῃν αὐτοῖς ὃ νῦν ἐπιτρέπεται.

Τὸ ποῖον δὴ;

Τὸ αὐτοῦ, ἦν δ' ἐγώ, καταμένειν καὶ μὴ ἐθέλειν πάλιν καταβαίνειν παρ' ἐκείνους τοὺς δεσμώτας μηδὲ μετέχειν τῶν παρ' ἐκείνοις πόνων τε καὶ τιμῶν, εἴτε φαυλότεραι εἴτε σπουδαιότεραι.

Ἐπειτ', ἔφη, ἀδικήσομεν αὐτούς, καὶ ποιήσομεν χεῖρον ζῆν, δυνατὸν αὐτοῖς ὄν ἄμεινον;

Ἐπελάθου, ἦν δ' ἐγώ, πάλιν, ὦ φίλε, ὅτι νόμῳ οὐ τοῦτο μέλει, ὅπως ἔν τι γένος ἐν πόλει διαφερόντως εὖ πράξει, ἀλλ' ἐν ὅλῃ τῇ πόλει τοῦτο μηχανᾶται ἐγγενέσθαι, συναρμόττων τοὺς πολίτας πειθοῖ τε καὶ ἀνάγκῃ, ποιῶν μεταδιδόναι ἀλλήλοις τῆς ὠφελίας ἦν ἂν ἕκαστοι τὸ κοινὸν δυνατοὶ ὥσιν ὠφελεῖν καὶ αὐτὸς ἐμποιῶν τοιούτους ἄνδρας ἐν τῇ πόλει, οὐχ ἵνα ἀφιῆ τρέπεσθαι ὅπῃ ἕκαστος βούλεται, ἀλλ' ἵνα καταχρῆται αὐτὸς αὐτοῖς ἐπὶ τὸν σύνδεσμον τῆς πόλεως.

Ἀληθῆ, ἔφη· ἐπελαθόμην γάρ.

Σκέψαι τοίνυν, εἶπον, ὦ Γλαύκων, ὅτι οὐδ' ἀδικήσομεν τοὺς παρ' ἡμῖν φιλοσόφους γιγνομένους, ἀλλὰ δίκαια πρὸς αὐτοὺς ἐροῦμεν προσαναγκάζοντες τῶν ἄλλων ἐπιμελεῖσθαι τε καὶ φυλάττειν.

A. Από το παραπάνω κείμενο να γράψετε στο τετράδιό σας τη μετάφραση του χωρίου:
«Ἡμέτερον δὴ ἔργον [...] ὄν ἄμεινον;».

Μονάδες 10

B1. Ο Πλάτων, για να παρουσιάσει το αγαθό και την πορεία προς την κατάκτησή του, χρησιμοποιεί, μεταξύ άλλων, τις παρακάτω φράσεις: α) «ἀφικέσθαι πρὸς τὸ μάθημα ὃ ἐν τῷ πρόσθεν ἔφαμεν εἶναι μέγιστον», β) «ἰδεῖν τε τὸ ἀγαθὸν» και γ) «ἀναβῆναι ἐκείνην τὴν ἀνάβασιν». Να αναλύσετε το νόημα αυτών των φράσεων στο κείμενο του Πλάτωνα.

Μονάδες 15

B2. Αφού διαβάσετε το χωρίο «Ἐπελάθου [...] τῆς πόλεως», να απαντήσετε με βάση αυτό στα δύο επόμενα ερωτήματα:

α. Ποιος είναι ο σκοπός του νόμου; (μονάδες 3)

β. Με ποιους τρόπους προσπαθεί να τον επιτύχει; (μονάδες 12)

Μονάδες 15

B3. Να γράψετε στο τετράδιό σας, δίπλα στον αριθμό καθεμιάς από τις προτάσεις της στήλης Α, τη σωστή λέξη ή πρόταση της στήλης Β:

Στήλη Α	Στήλη Β
1. Δικαιοσύνη είναι η εντιμότητα στις συναλλαγές σύμφωνα με τον	Γλαύκωνα.
	Θρασύμαχο.
	Κέφαλο.
2. Ο δεύτερος κύκλος εκπαίδευσης των φυλάκων δεν περιλαμβάνει	τη στερεομετρία.
	την αρμονική.
	τον χορό.
3. Το πρώτο ταξίδι του Πλάτωνα στις Συρακούσες είχε δραματικές εξελίξεις, γιατί	γνώρισε τον Πυθαγορισμό.
	εκδιώχθηκε κακήν κακώς από το νησί.
	ενεπλάκη στην εμφύλια διαμάχη Δίωνα-Διονυσίου.
4. Οι φύλακες επίκουροι	είναι υποχρεωμένοι να συντηρούν τις δύο άλλες τάξεις.
	επωμίζονται στρατιωτικά και διοικητικά καθήκοντα.
	μεριμνούν για την ευδαιμονία ολόκληρης της πολιτείας.
5. Όταν ο κακούργος κηφίνας αναλάβει με τη βοήθεια του Δήμου την εξουσία, εγκαθιστά	τη Δημοκρατία.
	την Ολιγαρχία.
	την Τυραννίδα.

Μονάδες 10

B4.α. Να αντιστοιχίσετε στο τετράδιό σας καθεμία αρχαία ελληνική λέξη της στήλης Α με την ετυμολογικά συγγενή της νεοελληνική λέξη της στήλης Β. (Στη στήλη Β περισεύει μία λέξη.)

Στήλη Α	Στήλη Β
ἀφικέσθαι	ανικανοποίητος
εἶπον	αφαιρετικός
ἰδεῖν	ιδέα
μεταδιδόναι	παράδοση
	ρήμα

(μονάδες 4)

B4.β. Για καθεμία από τις τρεις παρακάτω λέξεις να γράψετε μία περίοδο λόγου στα νέα ελληνικά, όπου η ίδια λέξη, σε οποιαδήποτε μορφή της (πτύση, αριθμό, γένος, βαθμό, μέρος του λόγου), θα χρησιμοποιείται με διαφορετική σημασία από αυτήν που έχει στο αρχαίο κείμενο:

«**ἀγαθόν**», «**πόνων**», «**φauλότεραι**».

(μονάδες 6)

Μονάδες 10

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Αριστοτέλους *Ρητορική*, Α' 1-2 (έκδ. του R. Kassel)

Η σχέση ρητορικής και διαλεκτικής

Ἡ ρητορική ἐστὶν ἀντίστροφος¹ τῇ διαλεκτικῇ· ἀμφοτέραι γὰρ περὶ τοιούτων τινῶν εἰσὶν ἃ κοινὰ τρόπον τινὰ ἀπάντων ἐστὶ γνωρίζειν καὶ οὐδεμιᾶς ἐπιστήμης ἀφωρισμένης². Διὸ καὶ πάντες τρόπον τινὰ μετέχουσιν ἀμφοῖν³· πάντες γὰρ μέχρι τινός καὶ ἐξετάζειν καὶ ὑπέχειν λόγον καὶ ἀπολογεῖσθαι καὶ κατηγορεῖν ἐγχειροῦσιν. Τῶν μὲν οὖν πολλῶν οἱ μὲν εἰκῆ⁴ ταῦτα δρῶσιν, οἱ δὲ διὰ συνήθειαν ἀπὸ ἕξεως⁵. Ἐπεὶ δ' ἀμφοτέρως ἐνδέχεται, δῆλον ὅτι εἴη ἂν αὐτὰ καὶ ὁδῶ⁶ ποιεῖν· δι' ὃ γὰρ ἐπιτυχάνουσιν οἱ τε διὰ συνήθειαν καὶ οἱ ἀπὸ ταύτομάτου, τὴν αἰτίαν θεωρεῖν ἐνδέχεται, τὸ δὲ τοιοῦτον ἤδη πάντες ἂν ὁμολογήσαιεν τέχνης ἔργον εἶναι.

¹ ἀντίστροφος: ἀνάλογη.

² ἀφωρισμένης: (εδώ) διακριτή.

³ ἀμφοῖν: γενική δυνικού αριθμού του ἄμφω: καὶ οἱ δύο.

⁴ εἰκῆ: τυχαία, χωρίς σχέδιο.

⁵ ἀπὸ ἕξεως: ὡς ἀποτέλεσμα ἀσκησης.

⁶ ὁδῶ: (εδώ) τρόπος, μέθοδος.

Γ1. Να γράψετε στο τετράδιό σας τη μετάφραση του κειμένου.

Μονάδες 20

Γ2.α. Να γράψετε στο τετράδιό σας τον τύπο που ζητείται για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις:

ἀφωρισμένης : το τρίτο πρόσωπο ενικού αριθμού στην οριστική του παθητικού αορίστου

ὑπέχειν : το δεύτερο πρόσωπο ενικού αριθμού στην προστακτική του αορίστου β' στην ίδια φωνή

πολλῶν : τη δοτική πληθυντικού αριθμού του θηλυκού γένους στον υπερθετικό βαθμό

δρῶσιν : τη γενική πληθυντικού αριθμού του αρσενικού γένους της μετοχής ενεστώτα στην ίδια φωνή

(μονάδες 4)

Γ2.β. «τὸ δὲ τοιοῦτον ἤδη πάντες ἂν ὁμολογήσαιεν τέχνης ἔργον εἶναι»: Να μεταφέρετε όλους τους κλιτούς τύπους της πρότασης στον άλλον αριθμό.

(μονάδες 6)

Μονάδες 10

Γ3.α. Να αναγνωρίσετε συντακτικά τους παρακάτω τύπους: **τῇ διαλεκτικῇ, ἐξετάζειν, θεωρεῖν, ἔργον.**

(μονάδες 4)

Γ3.β. «Ἐπεὶ δ' ἀμφοτέρως ἐνδέχεται»: Να αναγνωρίσετε το εἶδος της πρότασης (μονάδα 1) και να αιτιολογήσετε τον τρόπο εκφοράς της (μονάδα 1).

(μονάδες 2)

Γ3.γ. «Τῶν μὲν πολλῶν οἱ μὲν εἰκῆ ταῦτα δρῶσιν, οἱ δὲ διὰ συνήθειαν ἀπὸ ἕξεως»: Να αναγνωρίσετε συντακτικά τους υπογραμμισμένους όρους.

(μονάδες 4)

Μονάδες 10